

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Voci magiare

din incidentul

visitei Maiestății Sale la București.

Întreaga presă europeană s'a ocupat cu visita Maiestății Sale la București, fie care fôie din al seu punct de vedere, și toate îi atribue o deosebită importanță politică, mai cu seamă cu privire la cestiunea orientală și în legătură cu această cu privire la tripla alianță. Vom publica câteva voci din foile magiare, cari ne interesează mai de aproape. Începem cu „Fgyetértés”, carea sub titlul „Calea la București” scrie:

Dacă călătorii dincolo de Brașov va lăsa hotarul unguresc, va vedea gravat cu litere gigantice în perețele de stâncă, ce se 'nalță câtră cer, că acolo se începe patria poporului român, regatul român. În primul moment omul se oprește înspăimântat înaintea acestui strigătoriu semn, gravat în piatră, apoi primul sentiment, care ia expresie în fața lui, ar fi zimbetul asupra acestei vanități copilărești, dacă, nu i-ar trece ca fulgerul prin creier istoria celor douăzeci și cinci ani din urmă ai României, bogată în rezultate.

Ce era România încă cu douăzeci și cinci de ani înainte? Nici atâta nu poți susține, că a fost concept geografic, pentru-că peste granițele ei șterse și ți de ți schimbate, trecea turcul, tatarul, muscalul, de câte ori numai îi venea poftă, și n'a fost popor, care să fi putut opri în calea sa inamicul aducător de pericol, și amicul viclen, dacă nu chiar cu arma, cel puțin cu acea putere morală, care i-o dă și unui popor apăsător, pe cale de a se stinge, decimat, sentimentul de solidaritate.

România ați e putere. Pe toate terenele vieții politice și economice e un factor de însemnătate, și la acel popor mic, despre a cărui sorțe încă nici cu două decenii înainte, puterile europene au hotărât cu o simplă poruncă, ați a mers în vizită un gigant, să l câștige de aliat în contra altui gigant. Cu întreg statul seu major, cu fruntea, cu partea cea mai excelentă, cu fala armatei sale s'a dus regele nostru în România, să câștige de aliat față la tripla alianță o mână de oameni, care dacă se și alătură la noi, cu întregă puterea sa armată, abia ajunge cu un corp de armată al nostru.

Dela războiul din Crimeea încôce România este călcăiul lui Achile pentru pace. Nu e pentru un diplomat încă o atât de grea problemă, ca și aceea ce-i așteptă pe delegații din București, pentru-că fibrele nervoase ale istoriei întregii Europe se concentrează în București. Este fâuria secretă această a intereselor rusești, austro-ungare, turcești, engleze, terenul clocotesc neconținut sub picioare, ori ce se va întâmpla de acum în Europa, aceea în primul rând România o va simți. Și astăzi, nici două decenii încă de când contractul dela Berlin a alcătuit România din nimic, această țară cu toate aceste e avută, independentă, de sine stătătoare și pentru amicitia ei emulează puteri, cari cu optzeci ani înainte i-au pertractat întreg trecutul, întreg viitorul, în trei paragrafi.

România este exemplu splendid, că ideea națională are putere miraculoasă și este un popor în Europa, o mână de oameni, fără rudenii, care ar pute să și-o însemne această. Când pentru prima dată a fost vorba, ca regele României să fie Carol, prințul de Hohenzoller, n'a fost om în Europa, care să nu fi privit cu zimbet compătimitor țera aceea mică, care au aruncat-o acolo ca pradă unui principe străin, să aibă acela țera și coronă, cu cari în lunile de toamnă neguroase, ploioase se și potă omori timpul și se și alunge plictisela. Acest rege Carol a devenit una dintre figurile cele mai mărețe ale secolului al XIX. El a fost german când s'a dus în România, descendent al casei regale din Prusia, încărcat cu tradiții seculare, concepte false, cu prejudeții, a avut însă spirit mare, vederi politice agere, ca toate acelea se și-le alunge din inimă, și a voit să fie român cu trup, cu suflet.

S'a făcut român, și țera sa mică și-a făcut-o mare, înfloritoare. Dogmaticii dau din capete la vederea acestei preschimbări miraculoase, care s'a petrecut în inima regelui Carol și încep a nu crede în nestrămutabilitatea tradițiilor seculare. Principele Carol s'a dus în o țară străină, și-a dus o principesă străină de soție, și în acel pământ miraculos, din principele german a devenit un sovînist român și din principesa germană cea mai mare poetă română. Norocoasă țera, și dacă este popor, care se o privească cu invidie, atunci noi suntem acela, magiarii. Istoria tristă a trei sute de ani furtunoși, sângeroși,

ne lăgă de casa regală și noi nici ați încă n'am ajuns acolo, unde a ajuns România în decurs de douăzeci și cinci de ani. Milioane preste milioane au trebuit la spargerea stâncilor dela Porțile de fer, poporul magiar le-a adus cu sudore în speranța, că din incidentul acesta va auzi un cuvânt de recunoștință din gura regelui său, dar s'a reîntors abătut fie-care magiar, pentru-că nici acum nu ni s'a dat să vedem aceea rotundire a statismului nostru care am avut drept să o așteptăm pentru executarea acestei opere exclusiv magiare.

Magiarul nici ați nu e altceva, decât parte întregitoare a monarhiei, un dinte de roță în mașinaria aceea mare, care face sgomot neconținut și se învârtă fără întrerupere, dar nimic nu e în stare să producă; care, ce e drept, din cauza extensiunii sale celei mari și a situației sale norocoase, e putere, dară de o mie de ani are acea nefericire, că conducătorii ei politici sunt miopi și fără minte.

Monarhia cu totă siguranța câștigă din amicitia aceea, care ca eflux a acestei viziți aduce pe România mai aproape de tripla alianță, dar pentru politiciii magiari, dacă numai nu s'a stins din inima lor și cea din urmă scânteie de mândrie națională magiară, călătoria la București aduce mare umilire. Acum, când faptul visitei a devenit neîndoielnic, când prim-ministrul român Sturdza deja a știut, că se va întâlni pe pământul patriei sale cu conducătorii vieții politice magiare, și atunci pe politiciii români separatistici i-a ajutat în Transilvania și cu câteva săptămâni înainte s'a reșcutat în contra Ungariei în o vorbire plină de injurii.

Este incontestabil, că dacă nu ne-ar lega de Austria nemângâietorea noastră situație de drept public și dacă ori-ce cuvânt de resbunare nu ar fi făcut imposibil cu corfa de bot a influinței străine, ar fi și în guvernele impotente, consumate, destulă putere de a răspunde, dar așa trebuie să tăcem și cum a țiș un senator înțelept cu câțiva ani înainte, cestia română trebuie să o trăsăm pe cale socială. Nici în internul, nici în externul granițelor țerei nu putem face să se simtă documentele puterii susținătoare de stat a magiarii, și așa s'a putut întâmpla, că un țiar din Germania cu mare trecere și de altcum bine informat cu convocare la Austria, și în inaugurarea Porților

de fer a serbat victoria banilor germani, și a operei germane.

Regele nostru acum a vizitat curtea română, și un cuvânt, un glas, un steg nu a semnalat, că el nu e numai împăratul Austriei, ci e și Regele Ungariei și nimeni n'a declarat din curată curtuasie față de domnitoriul ôspe, că mărgăritarul coronei Habsburgilor este Ungaria. Călătoria va avea mare importanță cu privire la politica externă: România va fi împinsă de tripla alianță ca un ic, de pârte despărțitor între slavii de nord și de sud, și astfel poziția monarhiei va fi întărită în Balcani, dar atâtea interese vitate ale magiarii nici n'au ajuns la discuție, și fiind-că în anumite cercuri, nu înțeleg altceva sub interes al monarhiei, decât interesele Austriei, — și cu ocazia această noi suntem de pagubă.

România și cestiunea orientală.

Un colaborator dela „N. Fr. Pr.” a avut di-lele trecute o convorbire cu un bărbat de stat român, care s'a declarat și despre visita Maj. Sale Monarhului nostru în România. Eă ce ar fi țiș:

E meritul regelui Carol, că România s'a avântat atât de puternic în anii din urmă. Regele vrea deocamdată să asigure numai liniscea și pacea în România, ca să și potă desvolta țera mai departe. România nu pôte aștepta nimic din împărțirea Turciei, și tocmai pentru această are o pozițiune deosebită între statele din Balcani. Bismarck deja cu ani înainte a caracterizat cu următoarele cuvinte chemarea României: România trebuie să fie acel zăvor de fer, care să închidă Rusiei calea în Balcani și spre Constantinopol. România s'a nisuit ca să se întărească spre acest scop, și speră că va fi un puternic sprijin pentru dezvoltarea pacinică a statelor din Balcan și a Orientului. Din pozițiunea sa deosebită în care se află, are puțință ca să susțină cu Turcia cele mai bune relațiuni. Regele Francisc Iosif I a voit să se convingă cu ochii sei proprii, că România pôte să și împlinescă această misiune; cu visita sa ca și când ar fi țiș României: Bun lucru a-ți făcut, sum îndestulit cu voi. Și această e ceea, ce a făcut adâncă și puternică împrejiune „supra românilor fără deosebire de partid.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

La Num. 2613. 1806.

Despre general pardon.

Pre înălțatul Împărat al Romanilor, și al Austriei Craiul Apostolic al Ungarii, și al Bohemii, prin această face la toți cunoscut, și de scire.

Cesaro, și éráș Cesaro, Crăescă, și Apostolicăscă Mărimă, milostivește socotînd, cum că în Anul trecut pe șase Luni până la sfârșitul lui Aprilie data ce de obște ertare (General Pardon) pentru atuncea începuta Bătae peste tot locul deplin nu sau putut vesti; pentru ca această milă a prea înălțatului împărat, și acelor fețe să se facă cunoscută, care în țeri străine aflându-se acei prin țiș de obște ertare vestite Mili la o hotărâtă vreme a fi părtași, ar pofti prin cunoscința Greșalelor, și prin întorcerea înapoi; Acea de obște ertare (General Pardon) încă pe opt luni al înlungi sau milostivit.

Întru acești prea înalte Rëndueli urmare sau hotărât:

a) Ca această milostivire de obște ertare din tăia ți a Lunii lui Maiu acestui curgătoriu An, până la

sfârșitul lui Decembre așisderea acestui An, atât în țerile prea înălțatului Împărat, cât și în alte țeri străine să țin.

v) Tuturor Cătanelor fugite dela Cesaro, și éráș Cesaro Crăescă Armadie, care în curgerea acestor opt luni de bună voia sa la lăsată sa slujbă se vor întorțe aici în Țară la vre o Comandă Militărescă sau la vreun Regiment sau la ori ce Deregătorie afară din Țară la Cesaro, și éráș Cesaro Crăescăle solii, sau la Vărbuncurile Împărății sau la careva Cesaro, și éráș Cesaro Crăescă ôste, care este afară din Țară se vor arêta, și de călcarea Jurământului seu le va părea rău, și se vor fâgădui cumcă de aici înainte statornicește vor rămân în Cesaro, și éráș Cesaro slujbă, totă pedepsă, de care au fost vrednici, că li se va erta, cinstea că li se va întorțe înapoi, de obște nemutat, și nevătămat să fâgăduiește, și să încredințeză, nu să face nici o osebire între fi Țerii, și între străini, ori să află în țerile împărătești cele de Moșii, ori în țeri străine, toți fără nici o împotrivire, fără întârziare, fără împedecare să se vor primi la obicinuita plinire a slujbei cei Cătanești, Greșala care o au făcut prin lăsată stégurilor că în veci va fi uitată, precum și pedepsă pentru cei de Țară, de a le Confiscălu Averile, adecă: de a le lua pe sama împărătescă începînd dela Strajameșter în jos, și luatele lor Averi li se vor da îndărêpt. Dacă Dejărtorinl, adecă: Cătana fugită după însciințarea acestui General Pardon, de bună voie că se va

întorțe la Regimentul seu, și va fi harnic de slujba cătănescă.

g) Dintre cei ce se vor întorțe înapoi, care se vor afla a nu fi harnici de slujba cătănii, în Cesaro, și éráș Cesaro Crăescăle de Moșii țeri în pace sloboți ca să potă lăcui li să îngăduiește.

d) Dela, întru aceste două aici mai sus însemnate articulușuri pomenita și fâgăduita Milă numai aceia să închid afară, care afară de Greșala fugirii, și nu alte rēutăți sunt însemnați.

e) Și aceia de împărțșirea cu această Milă să lipsesc, care după vestirea acestii milostive hotăriri își vor lăsa Stégurile sale; ba încă aceea și cu pedepsile, care în Articulușurile militărești, pentru cei ce fug sunt hotărîte, să vor pedepsi.

s) Érá ca persônele, care prin Articulușurile aici mai sus însemnate nu să închid afară de cătră ertare, la slujba sa, ce cu Jurământ întărită cu atăta mai cu mare cutezare, și îndrăsnělă să se potă întorțe, la toți Generari, Obēșteri, și alte Tisturi Cătanești să poruncește, că Ertarea pentru cei, ce se vor întorțe înapoi fâgăduita cu sirguință să se plinescă, și să fie cu fôrte mare luare aminte și spre aceea, că celea fâgăduite celor, ce se vor întorțe și prin alți cu adevărat să se plinescă.

(Va urma).

România în tripla alianță. Diariul „Magyarország” primesc scirea senzațională, că cu ocaziunea vizitei monarhului austriac în București, s'a încheiat convenție în scris cu privire la alăturarea României la tripla alianță. În convenție România se obligă a pune, în cas de resbel, pe picior de bătaie o armată de 150.000 soldați pe partea triplei alianțe.

„Neue Freie Presse” negă, că între monarhii Austro-Ungariei și României s'ar fi încheiat vre-o convenție politică și afirmă, că visita împăratului Francisc Iosif în România a avut caracter curat privat. Consulările între Goluchovski și Sturdza s'au învârtit singur numai pelângă cestiuni economice.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 30 Septembrie 1896 n.

Casa magnaților.

De când cu discuțiunile cele mai în verșunate din cauza proiectelor — ați legile politice bisericesci, arare-ori a avut casa magnaților o ședință mai bine cercetată ca cea de ați.

La ordinea zilei a fost proiectul de lege despre *judicatura curială și afaceri electorale*.

Înainte de a se trece la ordinea zilei s'au înaintat din partea baronului *Vécsey József* două interpelațiuni, la cari imediat s'au și dat răspunsurile cerute.

Prima interpelațiune a fost adresată prim-ministrului br. Bánffy, că ce e adevărat din svonurile despre disolvarea parlamentului.

La acesta prim-ministrul br. Bánffy răspunde imediat, că da, guvernul are intențiunea de a cere dela Maj. Sa învoirea pentru disolvarea parlamentului, și că casa magnaților nu va avea alte ședințe meritice în sesiunea actuală.

Declarațiunea hotărâtă a prim-ministrului a surprins pe toți.

A doua interpelațiune a fost adresată ministrului de interne Perczel în cauza folosirii armatei la alegeri, în cauza abuzurilor electorale și a compunerii listei alegătorilor.

La aceste întrebări ministrul își spală mâinile, dicend, că acestea toate se refer la președintele alegerilor, la comisiunile de conșcriere, apoi la comitetele centrale și la Curie. Că pentru ce e el apoi ministru responsabil, a tăcut.

Cassa a luat răspunsul prim-ministrului la cunoscință, dar pe cel al ministrului Perczel nu, și astfel conform decisiunii cassei, acela se va pertracta în ședința viitoare.

S'a trecut apoi la ordinea zilei.

Primul vorbitoriu a fost ministrul de justiție Erdélyi, carele recomandând proiectul, dice, că paragrafi cari la cari părere ar fi îndreptați contra bisericii, nu sunt îndreptați contra acelor, ci sunt îndreptați contra persoanelor, cari vor folosi lucrurile religioase în scopuri de corteșire profanând prin acesta însăși dumnezeirea și religiea.

După ministrul Perczel i-a cuvântul arhiepiscopul Samassa dela Eger, carele recunoșce unele părți bune în proiect, dar multe și rele, cari la desbaterea specială vor trebui delăturate. Primesc proiectul în general.

Contele Keglevich István încă îl primesc în general cu excepțiunea unor părți, cari dacă s'ar primi, ar produce frecări îndreptate contra naționalităților și contra confesiunilor, ér el n'ar pute fi liberal față de unii și antiliberal față de alții.

Venind lucrul la votare, cassa primesc în general cu unanimitate proiectul înaintat.

După pauză de 5 m. trecându-se la desbaterea specială, la §. 3 p. 7 și 8 se ridică contele Zichy Ferdinánd, carele a propus un punct nou de înțelesul, că aceea nu umblă ca din codul penal să se iee părți neînsemnate, ér cele principale să fie ignorate. Intre altele voescă să se declare și aceea, că în contra legăturilor cu Austria nu este permis a agita.

Ministrul combate pe Zichy dicend: că dispozițiunile îndreptate contra agitărei contra Austriei nu le pôte primi, de ore-ce atunci nimeni n'ar pute candida cu program 48-ist.

Majoritatea casei a primit modificarea propusă de Zichy.

Tot Zichy pretinde eliminarea punctului 9. dicend, că nu preoțimea influențează asupra alegătorilor, ci guvernul asupra preoțimei, când demandă episcopilor, ca pe cutare ori cutare capelan să-l transfereze și astfel folosec biserica în scopurile densusului (aprobări din partea episcopilor.) Punctul acesta e profanarea bisericii și a religiei. Ministrul se apăra din toate puterile, dar majoritatea a primit și această modificare propusă de Zichy.

§§-ii 3—168 au fost primiți întocmai, dar §§-ii 169 și 170 au fost respinși tot la propunerea lui Zichy.

Deci §-ul negru, 169, kanzel paragraful, a fost respins.

Ceialalți paragrafi au fost primiți fără discuțiuni și astfel după autenticarea protocolului, ședința a fost încheiat la 3 ore 30 m. p. m.

Din municipiul comitatului Sibiu.

Sibiu, 23 Sept. 1896.

Ați s'a ținut adunarea generală ordinară de toamnă a comitetului municipal al comitatului Sibiu.

Adunarea s'a presidat de către comitele suprem G. Thalmann.

Prezenți au fost foarte puțini membri, dintre români erau de față: Boiu Zacharie, Cristea Nicolae, Cosma Parteniu, Dr. Brote Aureliu, Tilea Onoriu, Dr. Vecerde Nicolae, Manta Ioan, Dr. Beu, Florian Valeriu, Verzarui Emil, Imbăruș Petru, Dr. Leményi Liviu, Voilean Mateiu, Hannia Ioan, Ghibu Ioan, Dr. Stroia Ioan, Popa Ioan, Dr. Barcian D. P.

Desbatere a provocat punctul privitor la votarea unui arunc de 1½ % pentru scopuri de natură agronomică. În sesiunea anului trecut comisiunea agronomică a comitatului a fost îndrumată să studieze cum s'ar pute face în acest comitat muntos o economie de vite, și o brânzărie, care în privința calității se stea pe o treptă cu instituțiunile de asemenea natură din alte state. Deore-ce în comitatul acesta românii sunt economi de vite, propunerea venia și în favorul populațiunii române. Comisiunea economică nu a lucrat nimica, motivând nelucrarea cu împregiurarea, că guvernul țerei încă s'a ocupat și se ocupă încă cu asemenea instituțiuni economice.

Dr. Aurel Brote propune, ca procentele cerute (1½) pentru scopuri economice să nu se voteze, comisiunei agronomice să i se dea vot de neîncredere pentru că nu a împlinit o misiune ce i s'a dat în anul trecut, totodată să fie îndrumată a continua lucrarea în sensul concludului din anul trecut.

Propunerile dlui Dr. Brote au fost sprijinite numai de voturile românilor prezenți. Prin urmare au cădut chiar și conclusele adunării generale din toamna anului 1895, și comisiunei agronomice i s'a dat decret de a nu mai lucra nimica, când e vorba de a se face ceva și în favorul românilor, cari formează marea majoritate a populațiunei comitatense.

Asemenea s'a urmat și cu aruncul de ½ % spre a acoperi spesele făcute cu casa săsescă dela expediția din Budapesta. Neajungând sumele votate în anul trecut, s'a cerut din nou arunc. P. Cosma a declarat, că românii rămân consecuenți ca în anul trecut, și spre acel scop nu votează nimica. Au votat deci toți românii în contra aruncului, compatrioții sași, se înțelege, toți au fost pro.

La statutul despre cârcime și beuturi au dat ansă la mai înfocată desbatere. Comunelor din jurul Sibiuului: Gușterița, Cisnădia și Cisnădióra li s'a dat drept să țină deschisă crîșmele mai mult. La propunerea deputatului Dr. Lemény, acest nefericit favor s'a dat și comunelor Gurariului și Rășinariu, din considerare la excursiisti sibieni, cari cercetază vîra acele locuri.

Nu s'a primit propunerea preotului Florian de a se pune depărtarea dintre biserici, școle și crîșme dela 50 la 100 de metri.

Obiect de importanță a mai fost contractul, care e să se încheie cu concesionarii căile ferate Sibiu-Agnita în ce privește livrarea de petriș. În contract era luat un punct, ca pentru livrarea de petriș să se ia pe 50 de ani obligămintul de a se solvi anual 13.000 fl. Deputatul Onoriu Tilea românii propune neaprobarea contractului care

e oneros pentru comitat cu obligămintul pentru 50 de ani înainte, fără a se sci că avem sau nu avem trebuință de acel petriș.

Arz von Strassenburg spriginesc propunerea comitetului permanent.

P. Cosma e de părere, că noi nu putem hotări nimica cu acești concesionari, pe cari statul încă nici nu i-a acceptat. Afacerea încă nu a trecut prin parlament, deci să nu primim lucrul.

Lucrurile sterile dintre Agnita și Sibiu nu merită jertfe, deci cum putem noi obliga pe 50 de ani, cine scie peste 50 de ani în ce mod se va face comunicațiunea. Și așa dăm pentru drumul de fer 20% deci acum să nu ne grăbim până va rescumpăra statul dela noi linia principală Sibiu Turnu roșu.

Propunerea lui Tilea cade, o avut numai voturile românilor.

Asemenea cade propunerea dep. P. Cosma de a nu se da anticipațiunea cerută de către concesionarii acelei linii pentru începerea lucrărilor.

La punctul 59, unde comunei bisericesci Dobârca i s'a dat pe sînă unui edificiu școlar un loc afară din comună, în un vîrf de del, dep. Voileanu a propus restituirea actelor la reprezentanța comunală spre a căuta pe sînă școlei un loc mai potrivit. Chiar și această propunere a cădut, spriginindu-o numai puțini români, câți mai erau prezenți.

Ședința s'a încheis fără vre-un alt incident de importanță pentru public, la orele 5 p m.

Adunarea generală

„Societății pentru fond de teatru român.”

„Societatea pentru fond de teatru român” și-a ținut adunarea sa generală din anul acesta în Făgăraș la 27 și 28 Septembrie a. c. n. sub presiul d-lui Iosif Vulcan. După serviciul divin, ea a fost deschisă prin următorul discurs presidial:

Onorabilă adunare generală!

Societatea pentru crearea unui fond de teatru național român vine la d-văstră, domnii și domnii, cu un stég, pe care strălucesc cuvintele: „cultură națională”.

Nu ne-am îndoit un singur moment, că prezentându-ne între d-văstră cu devisa această, avem să fim bine primiți, căci Făgărașul și ținutul său au pagine frumoase în istoria dezvoltării noastre culturale; ér generațiunea de acum nu pôte decât să urmeze pe calea înaintașilor ei.

Vădendu-vă dar' grupați în giurul stégului nostru cu revna de a-l spriginii cu concursul d-văstră moral și material: din capul locului 'mi-se impune datoria să vă mulțămesc, în numele societății noastre, pentru primirea ce faceți ideii, pe care o reprezentăm.

Nu ne mirăm de loc de această, căci astăzi nu este idee care întru atîta să frămînte toate inimile românesce, ca ideea culturii naționale.

Ea ne stăpânește pe toți, cu o putere elementară, căreia trebuie să ne închinăm.

Pentru ea trăim, pentru ea jertfim tot. Și cu cât pedecile se viră mai mult în cale, cu atîta zelul de stăruință ne cresce și forțele ni-se oțlesc.

De unde această însuflețire?

Am învățat o în școli?

Nu.

Este o caracteristică a sîngelui nostru. O moștenire dela strămoși, cari prețuiau mai mult limba lor, decât viața.

O dogmă stîntă, care ne învață, că fără cultură națională avem să perim, că ea este paladiul existenței noastre.

O părghie de frunte a culturii naționale este teatrul, care își deschide porțile tuturor și răspîndește lumină de sus și până jos chiar și în masele poporului care nu scie carte.

Etă cuvîntul pentru care toate națiunile civilizate au întemeiat teatre și le susțin cu jertfe mari.

Noi românii din această monarhie încă n'avem teatru, și totă mișcarea noastră de pe terenul acesta se reduce la reprezentațiile de diletanți, printre cari în locul prim trebuie să punem corurile vocale ale țăranilor nostri de prin Banat.

Însă tocmai pornirea din popor a acestor mișcări arată învederat, că a sosit timpul

să ne gândim și noi de mulțumiră trebuințelor noastre scenare, și astfel a izbucnit ideea să înființăm un teatru național.

Idee îndrăsnită, căci la realizarea ei se cere un capital mare și pe noi nu ne ajută nimeni.

Trebuie să adunăm numai noi dela noi, crucer cu crucer, tot ce putem da din prisosul câștigat cu sudorea feței noastre.

Cu toate acestea nu ne-am spărit.

Ori cât de mare și ori cât de neajuns ni-s'a prezentat fondul trebuincios, ne-am aședat încrederea în conștiința de element de cultură a nămului nostru, și ne-am pus pe lucru.

Am scuit, că veleități confesionale, frecări politice, neînțelegeri sociale, ambiții și antipatii personale, câte odată ne pot desbina, dar când ni-se cere sprigina pentru cultură națională, toți românii cinstiți uită supărările lor și dau mîna frătesce spre a i face datoria pentru scopul sfînt.

Și nu ne-am înșelat.

În rîndurile noastre, ba chiar în capul întreprinderii, am vădut bărbați, cari pe alte terenuri profesază vederi opuse, — aici însă lucrau în conțelegere, dându-și cea mai bună parte a sufletului lor.

Acastă conlucrare frătescă a produs rezultatul material de astăzi; această armonie să ne fie devisa și în viitor, și atunci să fim siguri, că scopul nostru se va atinge mai curînd, și ne vom vedé visul cu ochii.

Învîtându-vă cu totă inima, domnelor și domnilor la această lucrare culturală-națională, deschid adunarea generală.

(Va urma.)

Noutăți.

Distincțiuni. Cu ocazia deschiderii canalului dela Porțile de fer, M. Sa regele Carol a distins pe prim-ministrul unguresc Bánffy și pe ministrul de honveți Fejérvári cu marele cordon al Stelei României; ér pe ministrii Wlasics, Daniel, Iosika, Erdélyi și Lukács cu marele cordon al corônei României.

Budgetul austriac pro 1897. În

ședința dela 1 Octobrie a. c. n. a fost prezentat parlamentului austriac budgetul pro 1897, în care se priliminază un plus de o jumătate de milion.

Stégurile magiare la Porțile de fer. Durere mare și indignație teribilă a produs între magiari faptul, că la sîrbarea dela Porțile de fer stégurile magiare au fost slab reprezentate și astfel „independența” Ungariei n'a fost scosă la ivelă. A fost interpelat Bánffy în cestia aceasta de mai mulți deputați. La interpelații Bánffy a răspuns, că el a vădut la Porțile de fer și stéguri unguresci... pe cele trei păhare din cari au beut regii a fost inscripție magiară... foile străine sunt pline de recunoscință față de Ungaria, și acesta dovedesce, că Ungaria a fost reprezentată în modul cuvenit. Foile opoziționale nu sunt îndestulite cu răspunsul ministrului.

Foie română în Șimleul Silvaniei.

„E. H.” aduce vestea, că la primăveră se va înființa în Șimleul Silvaniei o foie politică română, care va apăre de trei ori pe săptămînă, ér mai târziu în toate zilele. Nu ne spune însă cu ce felii de colorit politic. Ea va avea titlul: „Revista „Silvaniei” și se va tipări în tipografie proprie pentru a cărei înființare s'a și constituit deja o societate pe acții. „E. H.” să teme de pe acum, că numita foie nu va contribui la înfrățirea magiară-română. Noi încă ne temem de această, dar cauza acestei temeri noi nu o aflăm în foia română ce încă încă nici n'a apărut, ci în foile magiare, cari nu vrău să scie decât de interese magiare cu totală noastră nedreptățire.

Năședeni la expoziția millenară.

„K.” aduce scirea că, o cetă de 80 de români și alte nămuri din cercul Năședului au călătorit la Budapesta pentru a vedé expoziția millenară magiară. Intre excursioniști ar fi fost mai mulți preoți, juți, notari și învățători, majoritatea însă e din agricultori; conducătoriu a fost protopretorele cereual Bodó Kálmán.

Deputați italieni în România. Douăzeci și șapte deputați italieni, cari au luat parte la conferința interparlamentară din est an la Budapesta, după terminarea sărbătorilor dela Porțile de fer au mers în România în frunte cu marchizul Pandolfi, spre a-și face idee despre situația de acolo. La Verciorova au fost întâmpinați de V. A. Urechia și conduși de el în capitală, unde călăuziți și de domnii: Sihleanu, Butculescu, Fleva, Grădișteanu, au vizitat toate așezămintele culturale. În grădina Bragadir li s'au făcut ovațiuni, s'au cântat în onora lor mai multe piese italienești, imnul italian și imnul regal român. Joi, deputații și senatorii români au aranjat un banchet în onora lor. Banchetul a fost prezidat de Dim Ghica, președintele senatului, și de P. S. Aurelian, președintele camerei. Au vizitat apoi Curtea de Argeș. Săra s'au reîntors în capitală, unde colonia italiană a aranjat banchet în onora lor. Vineri au fost în Sinaia, unde au fost prezentați Mai. Sale Regelui. Sâmbătă au vizitat podul peste Dunăre la Constanța, de unde au plecat cu vaporul „Cobra” la Constantinopol.

Profanarea mănăstirilor. „Alkotmány” dela 29 Sept. a. c. aduce știrea primită dela un raportor al său, că într-una din Duminecile trecute a trecut pe dinaintea cafenelei „Ferencz Iósef” din Budapesta un car încărcat cu gunoii, în care se așezau mai multe persoane, fie-care îmbrăcate altcum. *Între aceste persoane obscure era și un individ îmbrăcat în haine călugărești și cu 3—4 părchi de mănăstiri în grumădi.* După ce „A” atrage atențiunea capitanatului și a procurorului, asupra acestui fapt batjocuritor de cele sfinte, întrăbănuș cum-va a fost carul acesta car milenar de reclam pentru cuibul de imoralități din Budapesta, numit „Ös Budavár”.

Jurământul fals. Foile magiare publică după „Aradi Közlöny” următoarea întâmplare, care ar avea loc și în cel mai senșional roman:

În zilele trecute în biserica din Galsa înghenuncha înaintea statuei Fecioarei Maria o nevastă. Biserica era goală; numai un bărbat sta lângă femeia ce înghenuncha. Femeia se jura cu mâinile ridicate spre cer, și bărbatul o asculta. Deodată însă nevasta tipă teribil, se apucă de inimă, și cade amețită dealungul padimentului. Bărbatul o a dus acasă, unde s'a deșteptat puțin, apoi și-a pierdut conștiința și a murit curând.

Ca comentariu la această întâmplare, tragică, numita foie aduce următoarea istorisire. Agricultorul Vass Mihály din Galsa deja de mult își bănuia cu necredință pe tinera sa nevastă și nu se putea lăsa de loc din cauza jaluziei, cu toate că acestă nu se referea la prezent, ci la trecut. În sfârșit în zilele trecute nu s'a mai putut răbda, ci a dis femeii: Vîno cu mine la biserică și dacă ești curată, jură înaintea statuei Maicei-Fecioare, că nu ai avut amant. Femeia a fost gata și la această. Ei au fost într-una din Sămbetele trecute după amiază în biserică și nevasta lui Vass Mihály se jura pe curățenia ei ca fată. Când după jurământ au ajuns acasă și s'a trezit din leșin, și-a chemat bărbatul la pat și i-a măturisat cu pocăință, că a jurat strîmb, căci a avut deja ibovnic încă înainte de a o lua el în căsătorie. Puțin după măturisire a murit. Cadavrul i l'au secționat medicii și au constatat, că a murit de apoplexie de inimă. Poporul însă dăce, că a murit din frica căci a jurat strîmb

Dela serbarile așezării petrei fundamentale la statua regelui Matia în Cluș, etă ce scrie raportorul lui „B. H.” dela 1 Octobrie: A bătut extraordinar la ochi demonstrațiunea liniștită, ce au înscenat prelații naționalităților împreună cu clerul lor inferior. Archiepiscopul dela Blaș Mihály și metropolitul dela Sibiu Miron au fost invitați dar s'au excusat și nu s'au prezentat la punerea solemnă a petrei fundamentale. Müller episcopul săsesc nici nu și-a excusat rămănerea. Parochii gr-cat. și gr-ort. din Cluș și-au aflat de lucru în provincie, și n'au binecuvântat stégul millenar. Lönhardt, episcopul catolic de fapt e morbos, dar ore-cum s'a întrelăsat a se îngriji pentru substituiri lui, așa, că evlavioși magnați catolici ardeleni, cu mare părere de rău, ba cu indignațiune, au vîțat de lângă cortul regal, că ni-

meni nu e de față la fundamentul statuei lui Matia cine se execută obicinuitele lovituri de ciocan în numele biserice catolice. Întrăgă serbarea însă a avut un astfel de caracter patriotic însușit dar mai cu sémă național încât toate neajunsurile acestea nici n'au fost observate din partea publicului evlavios ce serba.

Póte, că tocmai prevederea acestui caracter de tot național (magiar) a sărbătorii a făcut pe lângă altele, ca numiții prelați să absenteze dela aceste festivități.

Foc mare în Tanger. În Fez a ars de tot partea orașului locuită de evrei; sunt foarte mulți morți.

Necrolog. Subscriu cu inima înfrântă de durere anunț, că mult iubita soție, mamă fiică, soră și cumnată *Elena Hosszu nasc. Lázár*, după un morb îndelungat, și-a dat nobilul suflét în mănile creatorului, în 2 Octobrie a. c. la 3¹/₂ ore p. m. în etate de 35 ani, după 16 ani fericite sale căsătorii, lăsând după sine o jale pătrundătoare.

Osemintele defunctei se vor înmormânta în 4 Octobrie a. c. (alaltăieri Red.) la 3 ore după amiază, din casa proprie, strada Wes-selényi Nr. b. 1. în cimiterul comun din loc, după rîtul greco-catolic.

Er parastas pentru odichna sufletului repozatei, se va celebra în biserica gr-cath. locala în 5-a Oct. a. c. la 8 ore a. m. Fieci țărina ușoară și memoria binecuvîntată.

Cluș, 2 Octobrie 1896.

Ladislau V. Hosszu, jude la tabla reg. ca soț. Anizia, Elena, Alecsandrina și Iosif ca prunci. Aurelia fiica vitregă și bărbatul Dr. Laurențiu Petric. Vasiliu Lazar protopopul gr-cath. a tractului Sigetel Marmatiei, ca tată. Andreiu, Alecsandru și Susanna Lázár, ca frați și soră. Anna Ivasco și Margareta baronesa de Stroica ca cumnate.

Correspondență particulară

a „Telegrafului Român”.

Valea Hațegului, Nucșóra, la 10 Septembrie 1896 v. Onorate domnule redactor!

În nrii 90 și 91 ai prețuitului d-vostre diar „Telegraful Român” din a. c., învățătorul Nicolae Sânzian din Hațeg, se produce la adresa mea cu o gramadă de expectorațiuni, nișuindu-se a dovedi prin acelea, că eu aș fi un răsărător și intrigant.

Aserțiunile dlui învățătoru neputându-le lăsa fără a-mi face observările la ele, în speranță, că onorata redacțiune îmi va da posibilitatea a reduce la valoarea lor adevărată acele expectorațiuni ale dlui învățătoru Sânzian, îmi iau libertate a-mi face observările în următoarele:

Te înșeli domnule învățătoru, dacă crezi, că eu pe mine mă țin de un totum factum, er pe alții de nulă, pentru-că după a mea creștere, nu mă țin mai mult decăt sum, și modestia 'mi-a fost în totdeauna o vîrtute, pe care D-ta nu o ai, ceea-ce o documentează totă purtarea D-tale, dar mai cu sémă purtarea în disputa actuală, când treci dela obiect și te atingi de lucruri personale și familiare chiar. D-ta nu bagi de sémă, că prin modul cum cerci a vindeca un rău, închipuit, de care ar suferi biserica și școala de sub îngrijirea mea, mai mult strici decăt diregi.

Afirmi dle învățătoru, că eu în loc de a-ți resturna aserțiunile d tale m'am demis la personalități. Vezi, aici ești în rătăcire completă, pentru-că eu nu m'am depărtat dela obiectul nostru de discuțiune, și nici la personalități nu m'am demis, cum te-ai demis D ta. Eu am arătat și criticat lucrurile im-parțial, apoi dacă critica bine meritată, e personalitate, atunci e vai de lume, căci atunci e a se obține dela criticare, ceea-ce ar în-volva în sine, că trebuie lăsat fie care a-și juca mendrele cum îi place. Eu cred că d-tale și celor de o mână cu D ta, și-ar conveni așa ceva, însă nu iartă salutare publică; aceea are mai mari pretențiuni decăt interesele personale ale D-vostre, și astfel de dragul cui va nu va stărpi nimenea critica din lume.

D-ta tragi la îndoală, că eu aș fi făcut ceva în decurs de 20 de ani pentru parochia mea. Cu toate, că nu te recunosc de competent a-ți da raport despre faptele mele, ne-

findu mi nici un felu de autoritate, dovădindu-te și de parțial și de pătimaș, totuși din considerare cătră on. public, îmi voiu țin de datorință a-ți respinge acușele nedrepte și a-ți dovedi prin autorități competente de neadeverate aserțiunile cu cari debutezi contra mea.

Află deci dle învățătoru, deși prea bine se scie, că eu în decursul acestor preste 20 de ani, mi-am dat totă silința, și m'am silit din toate puterile a cresce poporul în frica lui D-șeu, și a forma din el un element de ordine, ceea-ce laudă Domnului. 'mi-a și succes, deși acest popor la venirea mea în această comună era cu totul destrăbălat și nepăsător de tot ce e bun pe lume, răstăcit și străin de biserică, er astăzi în Dumineci și sărbători mari biserica e îndesuită de el, spre a asculta serviciul divin, și spre a fi mângaiat și linișcit în cele sufletesci, ceea-ce o recunosc și D-ta, că poporul meu este „bun și blând”, ceea-ce pentru mine nu este altceva, decăt o satisfacțiune, căci acesta e și chemarea unui preot, de a face pe poporul seu spre a fi „bun și blând”.

Tare greșesci dle învățătoru, când îmi descrii edificiul și curtea biserice și cimiteriul așa precum le descrii.

Să vedem biserica. Aceea vedem că e dădire edificată din piatră, văcălăuită, văruiată, acoperită, er internul ei zugrăvit peste tot, podită și provădută cu toate necesitățile de lipsă pentru serviciul divin, cărți, vestimente pentru doi-trei preoți, destul de spațioasă, forma după-cum au bisericile vechi; ca dovadă vezi descrierea acesteia în rașociniul parochiei după vîțute, și nu după îngrădăpăi precum o descrii D-ta. Sigur prin descrierea ei falsă ai voit să mă batjocorești pe mine, dar nu 'ți-a succes și așa D-ta însuși pe D-ta te-ai batjocorit.

La venirea mea în această comună, biserică noastră nu dispunea de nici un felu de avere în bani, dar astăzi la stăruințele mele da, și s'au cumpărat un loc nou pentru cimiteriu, pe care l'am îngrădit cu piatră, la un loc cu cel vechiu, și totuși biserica mai dispune și de o avere în bani ore care. Er îngrăditura cimiteriului d-tale învățător ai voit să o vezi de lemn, și nu de piatră, așa precum 'ți-a imaginat și despre funia dela clopote.

Etă ce am mai făcut: 3—4 creștini din parochia mea, înainte de venirea mea aici, au fost cuprinsi din pămîntul bisericei o bună parte, contra cărora, cu concediul autorităților noastre bisericesci, am intentat proces pe spesele mele proprii, care s'a și finit în favorul bisericei noastre, despre ce la timpul seu am raportat și la locurile competente bisericesci.

Referitoru la școala se vedem cum stă cu dizele D-tale dle învățătoru:

La venirea mea nici pomenire de școală, și numai după aceea încetul cu încetul am putut ajunge ca să-și iee un modest început, întâiu pe lângă un salariu mai mic, astăzi pe lângă un salariu corăspunător legilor în vîgore. Totdeauna la timpul seu am stăruit a se deschide concurs, pentru a ne căștiga un învățătoru calificat, er în casuri de lipsă am substituit eu pe învățătorul. Fie-mi ertat a-ți spune, că substituiri pentru mine ca preot bătrîn a fost o sarcină grea și dacă am primit, acesta am făcut o pur și simplu numai din interes cătră școală, căci nefind cine să fie învățător ar fi fost sistată.

Deci spunem acum dle învățător, că ore era mai bine, dacă nu primiam substituiri și prin această perdeam școala? Apoi că s'au perondat mai mulți învățători, nu e a mea vina, ci a sărăciei poporului, carele n'a putut presta salariul corăspunătoru, ca să putem căpăta un învățător calificat stătătoru.

Că școala încă nu e edificată, aceea este a se atribui erăși stărei misere a poporului, și nu indolenței mele, căci eu pentru susținerea școlei, totdeauna m'am luptat, dar cu deosebire m'am opus nișuinelor de a se cassa școala confesională. Cred că și D ta încă îți mai aduci aminte de acele timpuri, dacă patima nu te-a orbit de tot. Apoi află și aceea, că la venirea mea ca preot aici în Nucșóra, nu am aflat nici loc de casă, nici casă parochială, eu însumi am ședut în casă închiriată, dar la stăruința mea, s'a procurat loc de casă în mijlocul comunei, aproape de biserică, loc de frunte, în strada principală, și pe care tot la stăruințele mele, s'au edificat casă cu două încăperi, cămară, pivniță, cuptoriu, cuină de vară,

o șură mare cu trei grașduri, lângă care supraedificate, și se află și o grădină cu o mulțime de pomi.

Pentru mai buna încredere atât din partea P. O. redacțiunii, cât și a On. public cetitoriu, cumcă: toate menționatele mele aserțiuni, atât cele referitoare la biserică, cât și cele referitoare la școală, sunt drepte și adevărate, drept dovadă alătur două documente, date și subscrise din partea comitetului nostru parochial gr-ort. din Nucșóra.

(Documentele respective se află la noi. Red.)

Împărțirea mea din ajutoriul de stat, pe Domniata nu te împărț (împorță înșe biserica. Redacțiunea.) pentru-că d-ta nu ești în drept a mă trage la răspundere; ca preot sărac, și cu familie, voi fi avînd și eu lipsă de acel ajutoriu, căci dacă nu aș avea lipsă, chiar nici la stolă nu aș reflecta — și că acel ajutoriu l'am depus la o cassă de păstrare ore care erăși nu te împorță, pentru că ca tată de familie a trei copii, pe care îi aveam aproape deodată de ai purta la școală, a căror greutate și sarcine, numai acela le simte, care le și porță, trebuia să mă îngrijesc pe ore-care cale de ei.

În corăspondența D-tale din Nr. 50 a „Telegrafului Român” din a. c. te provocai la un manuscript de al meu ca document, vezi Dne, despre mărginirea facultăților mele spirituale în corăspondența D-tale din Nr. 90 91 a „T. R.” a. c. dăci că eu 'ți-l'as fi dat și tot D-ta, dăci, că noi nu am fost amicați nici odată, urmădă deci de sine, că numai în mod extraordinar au putut ajunge acel manuscript în proprietatea D-tale, și D-ta faci acum us neertat de el.

La asemănarea parochiei mele cu o vacă grasă și bună de lapte, te întreb dle învățătoru: de unde ai cunoscută despre această? Să deosebi starea adevărată, șeu nu m'ai invidia.

Referitor la salutari observ numai atăta, că acelea sunt impuse prin legile convenționale de bunăcuviință ca să se facă în limba pricepută de cel ce-l saluți. Póte dl învățătoru Sânzian e privilegiat în privința acestei. Eu însă nu sum, și cred că nu sunt nici alții.

Numai ura și pizma, te-a răpit și la aceea ca să afirmi, că mă ocup și cu cămătăria. Deci toate aserțiunile D-tale publicate în numerii sus menționați, le declar de minciuni, și ca pe atari le resping cu indignațiune; alt cum despre D-ta s'ar pute afirma foarte multe, precum: purtarea D-tale la unelă alegeri, — alungarea diu sinodul protopresbiteral — „nyilatkozat” dat de D-ta jupănu-lui etc. etc. Te sfătuesc deci, ca să-ți măturii mai bine dinaintea casei D-tale, unde cred că vai avea destul de lucru, de cât să scrii astfel de corăspondențe tendențioșe.

Tot așa nu-ți sunt adevărate nici aserțiunile, că soția mea ar primi și ar împărți prinosele aduse la biserică. Dovadă atestatele menționate mai sus.

Cu aceste eu declar discuțiunea de încheiată cu D-ta despre acest obiect.

Sum cu totă stima:

Ioachim Cerbicean,
presbiter gr. ort.

Carti manuale

în școlele populare pre anul școlar 1896/7 se introduc acestea:

I. Din religiune:

1. Istoria biblică, cu icône, spre folosul școlelor populare. Sibiu, tiparul archidiecesei, leg. 25 cr. 2. Istoria biblică a vechiului și noului testament, de G. Ludu și I. Dariu. Editura Nic. I. Ciurcu, Brașov 30 cr. 3. Istoria biblică, de Dr. Georgiu Popa, Arad, tiparul diecesei, 10 cr. 4. Istoria biblică. Din „biblioteca cărților școlare”. Sibiu, tiparul archidiecesei, 30 cr. 5. Istoria bisericescă. Din „biblioteca cărților școlare”. Sibiu, tiparul archidiecesei, 35 cr. 6. Elemente de biblie și istorie bisericescă, de Iosif Aron. Editor Ciurcu. Brașov, 30 cr. 7. Catechism de Moise Toma. Sibiu, tiparul archidiecesei, 30 cr. 8. Catechismul religiunei ort. de Dr. P. Barbu, 15 cr.

II. Din limba română:

1. Tabele de părete, Buda, tipografia statului. 2. Micul Abecedar, 18 tabele de părete, de D. Roman și I. Tuducescu 3 fl. 60 cr. 3. Antea carte de cetire, de I. Popescu. Sibiu, tiparul archidiecesei, leg. 25 cr. 4. A doua carte de cetire, de I. Popescu,

70 cr. 5. Nou abecdar românesc de Vas. Petri. Sibiu, librăria W. Kraft, leg. 25 cr. 6. Legendariu, de V. Petri, 50 cr. 7. Abecedar pentru școlile populare, de Zah. Boiu, Sibiu, 24 cr. 8. Carte de cetire, de Zah. Boiu, 40 cr. 9. Micul abecedar, de I. Tuducescu, două părți câte cu 20 cr. 10. Micul legendariu, de I. Tuducescu, 30 cr. 11. Abecedar sau întâia carte de cetire, de mai mulți prieteni ai școlii. Brașov, I. Ciureu, 20 cr. 12. A doua carte de mai mulți prieteni ai școlii. Brașov 28 cr. 13. Gramatica limbei românești, de I. Darius. Brașov, 25 cr. 14. Lecțiuni din gramatica limbei românești de I. Ilica. Arad, 25 cr. 15. Limba română de I. Tuducescu, 30 cr. 16. Gramatica limbei române, de Maxim Pop, Brașov, Ciureu, 30 cr. 17. Limba maternă, de Dr. Il. Pușcariu, Sibiu, 40 cr. 18. Gramatica română de N. Mihelțan, Brașov. 19. Carte de cetire, de D. Dogariu și Nic. Pilța, Brașov 70 cr.

III. Din limba magiară:

1. Abecedar magiar-român, de N. Putnoky, leg. 20 cr. 2. Legendar magiar-român de N. Putnoky, leg. 30 cr. 3. Curs practic pentru limba magiară, de C. Varga și G. Betranutiu, 30 cr. 4. Legendariu magiar-român, de I. Tuducescu, 20 cr. 5. Abecedar

pentru limba magiară, de Koós și Darius, Brașov, 20 cr.

IV. Din aritmetică:

1. Elemente de aritmetică. de Pent. Dima. Brașov. 2. Aritmetica de I. Dogariu, Brașov. 3. Socota de I. Tuducescu. 4. Curs de aritmetică, de Arseniu Viaicu, Brașov. 5. Elemente de geometria, de D. Dogariu și I. Darius, Brașov.

V. Din geografia, istoria și constituțiune:

1. Geografia patriei și univertală, de I. Darius. Brașov 30 cr. 2. Istoria patriei și univertală de I. Darius 20 cr. 3. Tipuri din istoria Ungariei, de I. Tuducescu, 20 cr. 4. Elemente din constituția patriei, de Vas. Goldis, Brașov 25 cr. 5. Cunoștințe din constituția patriei, de I. Popovici, Sibiu 20 cr. 6. Istoria patriei de V. Goldis edit. Ciureu Brașov 25 cr.

VI. Din istoria naturală, fizică, economiă și gimnastică:

1. Curs metode de istoria naturală, de Ipolit Ilașeviciu. Brașov, 30 cr. 3. Elemente de istoria naturală, de Dr. Daniil Barcian. 3. Istoria naturală de I. Tuducescu, 20 cr.

4. Elemente de fizică, de I. Darius, 30 cr. 5. Curs practic de economie, de I. Geor-gescu. Brașov, 30 cr. 6. Introducere în economie, de I. Tuducescu 20 cr. 7. Manual de gimnastică, de Ioan Prodan. Brașov.

VII. Despre carte geografice și globuri.

Cartele geografice ale singuratecelor comitate au apărut în edițiune oficială. Se pot procura ca și globurile, dela fie-care librărie. Mapa Ungariei de Kogutowitz și a Europei tot dela numitul, sunt cele recomandate de înaltul Minister.

Observațiune.

Unde la unul și la același obiect de învățământ se indică mai multe manuale, d. e. abecedare, legendare scl. învățătorul este liber a alege dintre cele indicate

Arad, din ședința consistorială dela 28 August 1896.

Consistoriul Aradului:

Ioan Meșianu, m. p.,
episcopul Aradului.

Diverse.

Sultanul și jurnalistica. Ministerul de externe turcesc în anul 1884 a organizat un despărțământ separat pentru presa din străinătate. În despărțământul acesta au tradus din foile mai mari europene articoli și mai despre Sultan și Turcia și îi ceteau sultanului. Pașei Sureja i a cădut această misiune delicată, ca să cetască acești articoli sultanului și nu odată s'a întâmplat, că sultanul atât de tare s'a înfuriat, încât a aruncat afară pe nenorocitul pașă. Despărțământul jertfesc sume colosale anual pentru corumperi și mai cu samă vre-o câteva gazete parisene capătă subvențiune regulată din casseta sultanului. Insuși în Turcia domnesce o censură extraordinar de severă. Fie-care gazetă, apărând chiar și în limbă străină, e datore a reproduce minciunile oficioase, în cari de comun e vorbă, că în toate vilaetele Turciei domnesce ordine.

A V I S.

In librăria tipografiei archidieceșane se află de vânzare următoarele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegat fl. 10, legat fl. 15 —
Chiriadromion (Cazan), nelegat fl. 10, legat " 12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin " 18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg. " 20 —
Octoich mic, neleg. fl. —60 cr. leg. —75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat " —75
Proscomidia altariului " —25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. " 10 —
Rânduiala la sfîntirea bisericilor " 2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat " 25.—

II. Cărți scolare.

Abecdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg. " —24
Abecdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat " —25
Abecdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg. " —25
Abecdar magiar-român, de N. Putnoky leg. " —20
Aritmetica, de P. Dima " —32
Abecdar, de Dogariu & Darius I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = " —45
Aritmetica după Lurz " —20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = " —35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg. " —40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg. " —30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată " —70
Catechism de M. Toma " —30
Catechism bogat " —50
Carticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă " —15
Comput de Ioan Popescu " 1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă " 2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă " 3.—
Conducător la Abecdar de I. Popescu " —10
Culegere de cântec naționale. " —25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II. = 1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii " —12
Curs de limba magiară de Molnár I. II. III. " —20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg. " —20
Chemia elementară de Vlaicu " —80
Chemia anorganică de Filipescu " —80
Drepturile și datorințele civile " —20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu " —30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu " —30
Elemente de Istoria nat. și Fizică de Z. Boiu " —30
Elemente de Fizică de I. Darius " —30
Fizica de Făgărășan " —40
Gramatica română de Mihelțan el. II. = 10 cr. III. = 16 IV. = " —24
Geografia pentru școl. populare de I. Darius leg. " —35
Geografia pentru școl. populare de Moldovan & Făgărășan " —30

Geografia pentru școlile medii de Moldovan & Făgărășan I fl. 1.20
Geografia pentru școl. medii de Moldovan & Făgărășan II. " —.50
Geografia pentru școlile medii de Făgărășan & Bărsan II. " 1.—
Gramatica română de I. Darius " —25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky " 1.—
Istoria biblică pentru școl. populare " —30
Istoria biblică pentru școlile medii " —55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II. " 3.—
Istoria de Dr. Ilarion Pușcariu " 1.50
Istoria bisericească ptru școl. pop. " —35
Istoria bisericească pentru școlile medii I. II. " 1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop " —25
Istoria Ungariei de S. Moldovan. " —26
Istoria Ungariei pentru școlile secundare de V. Goldis " —80
Istoria universală pentru școlile secundare de V. Goldis " 1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. = " —60
Istoria literaturii române de Lazariuc " 1.—
Legendar român de V. Petri " —50
Legendar magiar român de N. Putnoky " —30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă " —40
Mărturisirea ortodoxă " 1.20
Pastorală veche " 1.—
Pastorală nouă " 1.50
Pomăritul de D. Comșa " 1.—
Principii din Pedagogie de dr. Il. Pușcariu " 1.—
Psihologia empirică de I. Popescu " 2.—
Teologia dogmatică " 1.—
Teologia morală " 1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky " —70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea fl. 2.50
Istoria biser. politico-naționale. " 1.—
Enchiridion sau carte manulă de canoane " 4.—
Învățătorul și poporul de Marienescu " —50
Polemia contra Heliad " —50
Calendar pe anul 1896 " —30
Scrisori apologetice " —50
Sunete și resunete de Z. Boiu " —50
Scrierea sf. Ioan gură de aur " —50
Vocabular român german " —70
Anghira creștină (cuvântări) funebreale de T. V. Gheaja " 1.50
Aneecdote și glume de T. V. Gheaja " —65
Antologie română de Manliu " 1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan " —20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară " —10
Codicele de Mateiu Voilean " —80
Colinde de A. Marienescu " 1.10
Compas românesc de P. Petrescu " —50
Cuvântări funebreale de Z. Boiu " 1.50
Crestomația română de I. Manliu " 1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu " 2.—
Descântec populare de Marian " 2.—
Documente pentru limbă și istoria de Dr. Il. Pușcariu. " 2.50

Doine și strigături de St. Muntean fl. —.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariț " —80
În memoria lui G. Bariț peșii de G. Joandrea " —20
Întrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span " 1 —
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau " —50
Lecsiionul comunelor bisericesci din archidieceșă de Dr. Remus Roșca " 1.—
Noul atac asupra școlilor noastre. Manual de drept cambial de I. Socaci " 2.—
Pace vonă de H. Drumond tradusă de D. Făgărășan " —20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju " —25
Poesii de Andrei Murășan " 1.50
Poetica română de I. Manliu " 1.75
Povesi ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V " 1.25
Povestiri alese și întocmite de P. Petrescu " —75
Retorica și stilistica de I. Manliu " 2.—
S'a dus în țără novelă originală de Il. Chendi " —15
Studiu din economia națională de P. Petrescu " —40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu " —45
Stupăritul de C. Dimian " —80
Vechia metropolie de N. Popea " 1.50
Protocolele sinodale dela 1864—1893 toate laolaltă " 19 —
Protocolele congresuale dela 1868—1891 toate laolaltă " 7.60
Statut organic " —25
Regulament pentru parochii " —10
Regulament pentru organizarea provisorie a învățământului " —10
Regulament pentru procedura matrimonială " —20
Regulament pentru seminarul pedagogico-teologic Andreian, " —10
Regulament pentru afaceri interne congresuale. " —20

IV. Tipărituri.

Budget căla " —03
Catalog de clasă căla " —02
Catalog de clasă broș. din 10 căle " —30
Catalog de clasă broș. din 15 căle " —45
Catalog de clasă broș. din 20 căle " —55
Carte de evidență căla " —03
Carte de evidență leg. din 30 căle " 1.80
Carte de evidență leg. din 40 căle " 2.10
Chronica scolară leg. " 1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta școlă căla " —02
Conspecte protopopesci, pentru noucun. " —05
Conspect despre comunele matre și filie căla " —03
Conspect despre vizitarea școlilor căla " —03
Conspecte de catechisă căla " —03
Conspecte scolare inv. (date statistice) căla " —06
Conspecte prot. I. II. III căla " —06
Conspecte de absenții săptămânale și lunare căla " —02

Contul capitalelor active căla " fl. —.03
Estrase din protocolul botezaților, cununăților și morților esempl. " —.01
Matricula scolară căla cr. 2 legată din 50 căle " 1.50
Inventare pentru averea bisericilor " —.10
Jurnal de casă căla " —.03
Jurnal de casă leg. 25 coli " 165
Jurnal de casă leg. 30 coli " 1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl. " —.01
Protocolul bunei învoiri căla " —.06
Protocolul bunei învoiri leg. din 50 căle " 4.—
Protocolul parochial căla " —.06
Protocolul parochial leg. din 50 căle " 4.50
Protocolul botezaților căla " —.06
Protocolul botezaților I. din 50 c. " 4.50
Protocolul cununăților căla " —.06
Protocolul cununăților I. din 50 c. " 4.50
Protocolul morților căla " —.06
Protocolul cununăților leg. din 50 c. " 4.50
Protocol de esibite căla " —.03
Protocol de esibite I. din 30 căle " 1.80
Protocol de esibite I. din 50 căle " 2.50
Prot. de clasificățiune căla " —.02
Prot. de clasificățiune I. din 50 c. " 1.50
Specificațiuni pentru noua cununăți căla " —.05
Testimonii scolare esempl. " —.02
Testimonii de religie " —.02

V. Icoane.

Icoana înmormântării domnului pe pânză " fl. 2.50
Icoana înmormântării domnului pe hârtie " —.50
Icoana celor trei Ierarchi pe hârtie " —.30
Icoana Evangelistilor pe hârtie " —.50
Portret Șaguna " 1.—
Portret Gozdu " 1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 " —.70
Libele de comput à 1 cr. 100 " —.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 " —.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu " —.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și quadrate à 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și " —.45
Tocuri (côde) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.
Hârtie fină de scris de cancelarie și concepat à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de căle.
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constatătoare din 144 bucăți
Tablile de pără bucata 7, 10, 12 și 15 cu bucata
Tot felul de hârtie de epistole cu prețuri foarte moderate.
Note de dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.
Trăisti de școlă pentru copii, chipuri pentru copii, Cercele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.
Calemare, Liniale, hârtie pentru steliu, Albume, Blocuri, Tinte de dessem; totfelul de negrelă, toate acestea cu prețuri foarte moderate.